

Ålands Natur och Miljö rf

Agenda 21 & Hållbart vardagsliv

Nyhetsbrev nr 96
SEPTEMBER 2006

Hej på er!

Hösten är här, åtminstone enligt kalendern, men ser man till vädret är det fortfarande sommar. I detta nyhetsbrev får du lära dig lite mer om klimatförändringen som kanske har sitt finger med i spelet.

Under hösten har vi mycket på gång, det är Vet HUT!, bilfri dag, ekoveckor, sorteringsinformation i skolor, kompostkurser med mera. Så vi kämpar på, ibland även i motvind. Ofta får vi också positiv feedback, det är vi tacksamma för!

Vi har finansiering till och med februari nästa år. Sedan vet vi inte vad som händer. Vi kommer att begära fortsatt finansiering från kommunerna och även ansöka om paf-medel.

Kontoret finns nu på Norragatan 13, i samma hus som Rädda Barnen. Välkomna in!

Vi ber om ursäkt men...

... vårt adressregister är inaktuellt. Det har nämligen "försvunnit" från datorn men vi har hittat en äldre version. Vi ber er därför ha överseende! Hör av er om det är något fel.

För att spara både pengar och miljö kommer vi i fortsättningen att lansera nyhetsbrevet också i elektronisk form (i pdf-format). Ni som vill och har möjlighet att ta emot nyhetsbrevet per e-post i fortsättningen får gärna meddela er adress till kontoret. Det kan ni göra genom att skicka ett mail eller ringa. Kontaktuppgifterna hittar ni på sista sidan.

Bli bilfri för en dag!

Den 22 september uppmärksammas den bilfria dagen i omkring 1.000 olika städer i Europa. Också i Mariehamn blir det i år en bilfri dag! Delar av Norragatan och Torggatan kommer att stängas av för biltrafik.

Idén med den bilfria dagen är att väcka tankar kring vårt bilkörande och informera om vilka effekterna på miljön är. En viktig del är också att visa upp hur stadens centrum skulle se ut utan biltrafik.

Delar av programmet:

- Stadsvandringar 11.30 med CYKEL och 15.30 till FOTS, start utanför Viking Line
- 11.15 och 12.15 Lunchföredrag om cykling i alla väder, Nikolaijs i Sittkoff,
- 12.00 – 14.30 stöldmärkning av cyklar, torget
- 11.00 – 14.00 ponnyridning 4-H gården, Torggatan vid Torget
- 10.00 - 16.00 cykla eller gå vår tipsrunda om klimatförändringar. Start utanför Viking Line.
- Klimatutställning vid Lilla torget i Sittkoffs.
- Lättare cykelreparationer, Sportcenter och City Sport o Cykel
- Cykeltaxi
- Gratis landsortbussar: Williams buss: Lumparland-Mariehamn kl. 7.08 och Mariehamn-Eckerö 16.05. Sundqvist buss: Geta 6:50, Kroklund 6.55 och Vårdö 6.40 samt returerna 17.05 från Mariehamn. Turerna till Godby 19.15 och 21.30 samt returerna 20.05 och 22.05 till Mariehamn.

Fullständigt program kommer att annonseras i dagspressen och läggas ut på vår hemsida.

Vad är klimatförändringen?

En del av den värmestrålning som sänds ut från jorden fångas upp av atmosfären. Detta kallas växthuseffekten och är en naturlig förutsättning för att vi ska kunna leva på jorden. Men när halterna av växthusgaser ökar hålls mer värme kvar nära jordytan och klimatet förändras.

Har något hänt hittills?

Under det senaste seklet ökade medeltemperaturen med 0,6 °C. Havsytan har stigit med 10-20 cm under samma period. Redan nu har människor fått flytta från sina hem. Världen har fått sina första klimatflyktingar.

Och framtiden då?

Forskare tror att de ökande halterna av växthusgaser kan leda till att den globala medeltemperaturen vid jordytan ökar med 1,4-5,8°C perioden 1990-2100. Havsytan kommer att stiga med 9-88 cm. Vädret blir extremare, mer nederbörd i vissa länder, mer torra i andra.

Vad rör det mig?

Människan bidrar till växthuseffekten främst genom att på olika sätt frisätta koldioxid, som bildas vid förbränning av olja och kol. I dag är halterna av koldioxid ca 30 % högre än före industrialiseringen. Transporter står för en stor del av utsläppen. Där ingår all bilkörning.

Varje liter bränsle som förbränns i en bilmotor frisätter i snitt 2,5 kg koldioxid!

Fakta: Svenska Naturskyddsföreningen samt europeiska kommissionens klimatkampanj

Visste du att...

Under det senaste seklet har havsytan stigit med 10 - 25 cm och beräknas stiga med upp till ytterligare 88 cm till år 2100. I Europa hamnar omkring 70 miljoner kustboende i riskzonen och havsvatten kan även tränga in i och förorena jordbruksmark och färskvattentillgångar.

EFTERLYSNING!

Är du 14-25 år och vill jobba för en bättre värld?

Kom till vårt möte för att lära dig mer om punkt. "Gamla punktare" berättar om verksamheten. De som deltagit i internationella ungdomsarbeten berättar. Özgür, turkiska EVS-volontären vid Fredis informerar om volontärjobbet. Vi bjuder på enkelt tilltugg.

punkt. är en underavdelning till Agenda 21-kontoret, Ålands fredsförening-Emmaus, Ålands fredsinstitut och Ålands Natur och Miljö.

Nytt från kommunernas Agenda 21-grupper

Agenda 21-gruppen i Föglö ordnade höstmarknad den 16 september med närproducerade produkter. En del produkter såldes till förmån för Östersjöfonden.

Den 27 september ordnas komposteringskurs med Lotta Jakobsson från projektet Hållbart Vardagsliv. På Ålandsbankens kontor i Föglö visas också algkratterskan Monika Janssons utställning "Rosenrött hav" den 18-29 september.

Eckerös Agenda 21-grupp ordnade den 16 september ett informationstillfälle med temat Östersjön och klimatförändringar samt försäljning av grönsaker och bakverk till förmån för Östersjöfonden.

Vill du samåka? Gruppen tar gärna emot intresseanmälningar för samåkning Eckerö-Mariehamn. Kontaktpersoner är Gunilla (tel 38348) eller Linda (tel 38701). Agenda 21-gruppen delar även ut tygkassar till kommunens skol- och dagisbarn.

Vet HUT!

Ett projekt för en hållbar utveckling

Med begreppet hållbar utveckling menas att vi i dag måste börja leva på ett sådant sätt att kommande generationer också ska ha möjlighet att tillfredställa sina grundläggande behov. Det innebär att vi i många fall behöver tänka om och byta kurs. Som hjälp finns en kompass, som visar riktningen mot det hållbara samhälle. Kompassen utgörs av fyra systemvillkor, som tagits fram av stiftelsen Det naturliga steget, genom internationellt samarbete. Systemvillkoren används bland annat av de svenska ekokommunerna.

De fyra systemvillkoren ger ramarna för det hållbara samhället. I det hållbara samhället...

1. ... utsätts inte naturen för systematisk koncentrationsökning av ämnen från berggrunden. Det innebär att vi måste minska vår förbrukning av olja, metaller och mineraler.
2. ... utsätts naturen inte för systematisk koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion. Det innebär att vi inte till exempel får sprida ämnen som naturen inte kan bryta ner.
3. ... utsätts naturen inte för systematisk undanträngning genom överuttag eller manipulation. Det innebär att vi måste ta hänsyn till kretsloppen och den biologiska mångfalden och undvika skogsskövling, genetisk manipulation och utfiske.
4. ... är hushållningen med resurser så effektiv och rättvis att mänskliga behov kan tillgodoses överallt. Det innebär att vi till exempel inte får slösa med energi och material utan i stället återvinna och återanvända. Vi måste också fördela jordens resurser rättvist.

Inom projektet Vet HUT! jobbar vi med att informera om och inspirera de åländska kommunerna till att gå in för hållbar utveckling. Just nu besöker vi de olika kommunerna och informerar. Hör gärna av er om ni vill att vi ska komma till er! Under hösten får vi besök av David Waldron från turistorten Whistler i Canada som bland annat ska träffa åländska företagare. Vi planerar också att hålla ett visionsseminarium i någon kommun.

Vem är Ålands nästa miljö- eller citronpristagare?

Ålands Natur och Miljö delar varje år ut miljö- och citronpris till de/den som gjort en positiv eller negativ insats för miljön under året. Vem som får priset beslutas under höstens årsmöte, och vi tar gärna emot nomineringar med motivering. Miljöpriset kan gå till personer, företag, organisationer eller företeelser men citronpriset ges inte till enskilda personer. Hör av er till kansliet!

Visste du att...

För att tillverka ett kilogram bomullstyg kan det gå åt ett kilo kemikalier och mellan 30 och 200 liter vatten. Det finns städer i Indien där textilindustrin förstört dricksvatten för 20-30 år framåt.

Åtta skäl att välja ekologiskt

Det ekologiska jordbruket

1. Skonar vattnet
2. Ökar den biologiska mångfalden
3. Värnar om djuren
4. Är aktsamt om jordens bördighet
5. Månar om din hälsa
6. Sprider inte GMO (genmodifierade organismer)
7. Tar socialt ansvar
8. Sparar resurser

Dags för Eko-veckor

Vecka 40 och 41 är det Eko-veckor i Finland. På Åland deltar vi med en informationskampanj i butikerna och passar också på att bjuda på smakprov. Krav- eller Luomu-märket på varor visar att produkten är ekologisk och produktionen kontrollerad.

Arrangörer på Åland är Hållbart Vardagsliv / Agenda 21-kontoret, Ålands Natur och Miljö, Odlarringen, Ålands Hushållningssällskap och föreningen Ekologiska Odlarna på Åland. Håll upp ögonen, både efter oss och gärna även efter ekologiska varor, i just din butik!

MÅNADENS MILJÖLÖFTE

Jag lovar att inte köra bil på bilfria dagen! Dessutom ska jag fundera över om jag kan minska mitt bilkörande i framtiden.

Kom med och höstvandra

På Ålands Natur och Miljös program för hösten finns bland annat tre höstvandringar.

Söndagen den 1 oktober vandrar vi från Höckböle till Vandö och tillbaka en annan väg. Ledare är Henrik Beckman.

Söndagen den 22 oktober vandrar vi från Marsund till Sälis batteriberg. Ledare är Henrik Beckman.

Söndagen den 12 november vandrar vi från Kastelholm till Sunds kyrka. Ledare är Anki Johansson.

Samtliga utflykter tar tre-fyra timmar och matsäck får gärna tas med. Vid alla tillfällen gäller samling kl 10.00 på Norragatan 13 för samäkning. Förfrågningar dagtid till kontoret.

Mer program hittar ni på föreningens hemsida.

Ålands Natur & Miljö Agenda 21 kontoret och Hållbart vardagsliv

- Adress: Norragatan 13B
22100 Mariehamn
- Telefon: 17230, 12771
- E-post: info@agenda21.aland.fi
hallbart.vardagsliv@agenda21.aland.fi
- Hemsida: www.agenda21.aland.fi
www.anom.aland.fi
- Öppet: vardagar 9-16 med undantag för kampanjer etc.
- Personal: Maria Stenroos- Fagerström
Lotta Jakobsson
Tove Teir-Siltanen